

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBĖS KONTROLĖS
ĮSTAIGŲ KONTROLĖS SKYRIAUS VIRŠININKAS**

S P R E N D I M A S

**DĖL KULTŪROS PAVELDO CENTRO 2000 METŲ ŪKINĖS
FINANSINĖS VEIKLOS IR VEIKLOS TAUPUMO, REZULTATYVUMO
IR EFEKTYVUMO POŽIŪRIU VYKDANT PROGRAMAS
TIKRINIMO REZULTATŲ**

2000-06-06 Nr.45

Vilnius

Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės įstaigų kontrolės skyriaus viršininkas A.Mačiekus, išnagrinėjęs Kultūros paveldo centro 2000 metų ūkinės finansinės veiklos bei veiklos taupumo, rezultatyvumo ir efektyvumo požiūriu vykdančias programas tikrinimo dokumentus,

NUSTATĖ:

Kultūros paveldo centras (toliau – Centras) yra kultūros įstaiga, įregistruota Kultūros įstaigų registre 1999-04-08. Centro steigėjas - Kultūros ministerijos Kultūros vertybių apsaugos departamentas (toliau-Departamentas). Centras savo veikloje vadovaujasi Departamento 1997-06-12 įsakymu Nr.120 patvirtintais Kultūros paveldo centro nuostatais (toliau –Nuostatai). Pagal minėtų Nuostatų 1 ir 3 p. Centras yra biudžetinė Lietuvos materialiojo kultūros paveldo pirminės apskaitos ir tyrimo įstaiga, turinti juridinio asmens teises, tačiau Nuostatų 4 p. nustato, kad Centras yra struktūrinis Departamento padalinys.

Minėti Nuostatai nesuderinti su Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1996-02-07 nutarimu Nr.227 patvirtintais Kultūros įstaigų ir organizacijų, išlaikomų iš Lietuvos valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų, bendraisiais nuostatais - neaptarta Centro reorganizavimo ir likvidavimo tvarka.

Lietuvos Respublikos 2000 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymu (1999-12-23 Nr.VIII-1503 su vėlesniais pakeitimais) Kultūros vertybių apsaugos departamentui trims programoms vykdyti patvirtinta 17148 tūkst.Lt išlaidų, iš kurių “Kultūros vertybių apsauga” programai (1.1) - 13695 tūkst.Lt (darbo užmokesčiui neskirta); “Kultūros vertybių apskaita, propagavimas, informacijos kaupimas” (2.1) - 1240 tūkst.Lt (iš jų - 790 tūkst.Lt darbo užmokesčiui); “Valstybės valdymas” (3.1) - 2213 tūkst.Lt, (iš jų - 1308 tūkst.Lt darbo užmokesčiui).

Departamento direktorė D.Varnaitė 2000-01-28 įsakymu Nr.11 patvirtino 2000 metų Departamento “Kultūros vertybių apsaugos” programą (1.1) ir pavedė šios programos atskirų dalių užsakovo funkcijas vykdyti kitoms įstaigoms, iš jų Kultūros paveldo centrui programos

“Kultūros vertybių apskaitos, informacijos kaupimo, propagavimo ir leidybos” vykdymą.

Departamento direktorė D.Varnaitė 2000-03-16 įsakymu Nr.56 patvirtino minėtą “Kultūros vertybių apskaitos, informacijos kaupimo, propagavimo ir leidybos” programą, kuri susideda iš septynių atskirų programų, ir pavedė Centrai organizuoti ir vykdyti patvirtintą programą bei skyrė jai 2 mln.Lt., kurie 2000 metais buvo pervesti į Centro pavedimų lėšų sąskaitą.

Centras, pažeisdamas Biudžetinių įstaigų įstatymo (1995-12-05 Nr.I-1113) 8 str. bei Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1996-02-07 nutarimu Nr.227 patvirtintų Kultūros įstaigų ir organizacijų, išlaikomų iš Lietuvos valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų, bendrųjų nuostatų 32.1 p., naudojo valstybės biudžeto lėšas, skirtas Kultūros vertybių apskaitos, informacijos kaupimo, propagavimo ir leidybos programai, be patvirtintos išlaidų sąmatos. Šios lėšos (2 mln.Lt) buvo naudojamos: darbuotojų darbo užmokesčiui - 569179,51 Lt (28,4 proc.), socialinio draudimo įnašams – 177089 Lt (8,9 proc), už darbus, atliekamus pagal autorines sutartis, apmokėti - 579003 Lt (29 proc.), ilgalaikio turto įsigijimui - 90727,84 Lt (4,5 proc.); paminklosauginės literatūros leidybai - 315674 Lt (15,8 proc.), už VĮ Infostruktūra suteiktas paslaugas - 48687,68 Lt (2,4 proc.) bei prekėms ir paslaugoms apmokėti.

Centras apie lėšų (2 mln.Lt), gautų iš Departamento, panaudojimą atsiskaitė Departamentui pateikdamas “Biudžeto išlaidų sąmatos vykdymo apyskaitą” (forma Nr.2), nuroydamas visas išlaidas vienoje eilutėje “Kitos išlaidos prekėms ir paslaugoms” (kodas-1.01.3), o ne pagal ekonominės klasifikacijos straipsnius.

Iš Valstybės išdo į Centro biudžetinę sąskaitą 2000 metais buvo pervesta 1240 tūkst.Lt valstybės biudžeto lėšų (iš kurių - 790 tūkst.Lt darbo užmokesčiui), t.y. tiek, kiek minėtu Lietuvos Respublikos 2000 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymu patvirtinta Departamento “Kultūros vertybių apskaita, propagavimas, informacijos kaupimas” programai (2.1) ir patvirtinta Centro išlaidų sąmatoje.

Centras iš Valstybės išdo gautas valstybės biudžeto lėšas (1240 tūkst.Lt) panaudojo: darbo užmokesčiui - 798376,68 Lt (t.y 64 proc.), socialinio draudimo įnašams 244132,16 Lt (t.y. 20 proc.) bei prekėms ir paslaugoms apmokėti (t.y. 16 proc.).

Centras apie lėšų (1240 tūkst. Lt), gautų iš Valstybės išdo, panaudojimą atsiskaitė Departamentui pateikdamas “Biudžeto išlaidų sąmatos vykdymo apyskaitą” (forma Nr.2), kurioje nurodyta, kad faktinės darbo užmokesčio išlaidos sudarė 789,8 tūkst.Lt. Tikrinimu nustatyta, kad 2000 metais darbo užmokesčio faktinės išlaidos sudarė 798376,68 Lt, t.y. 8576,68 Lt didesnės, negu nurodyta apyskaitoje.

Centro etatiniams darbuotojams nuo 2000-01-01 iki 2000-12-31 priskaičiuota 1367556,19 Lt darbo užmokesčio (iš biudžetinių lėšų – 798376,68 Lt, t.y. 58 proc., iš pavedimų lėšų – 569179,51 Lt , t.y. 42 proc.).

Centro Biudžeto išlaidų sąmatos vykdymo apyskaitose (forma Nr.2) 2001-01-01 nurodyta, kad darbo užmokesčio faktinės išlaidos 2000 m. sudarė 789,8 tūkst.Lt, o Valstybinio socialinio draudimo ir sveikatos draudimo fondų lėšų finansinėje apyskaitoje (forma Nr.4) darbo apmokėjimo suma nurodyta 1396037 Lt, t.y. 606237 Lt didesnė, nei nurodyta minėtose apyskaitose. Tikrinimo metu nustatyta, kad faktinės darbo užmokesčio išlaidos buvo 577756,19 Lt didesnės, nei nurodyta biudžeto išlaidų sąmatos vykdymo apyskaitose.

Centro direktorius V.Karčiauskas, pažeisdamas Lietuvos Respublikos 2000 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymą (1999-12-23 Nr.VIII-1503 su vėlesniais pakeitimais), bei nesilaikydamas tuo metu galiojusių Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1991-12-09 nutarimu Nr.536 patvirtintų Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų sudarymo bei vykdymo bendrųjų taisyklių 66 p. reikalavimų, 2000 m. iš 2 mln. Lt asignavimų, skirtų paprastosioms išlaidoms, 90727 Lt panaudojo nepaprastosioms išlaidoms.

Centro direktorius V.Karčiauskas, vadovaudamasis tuo metu galiojusių Centro nuostatų 14 p., 1997-01-02 įsakymu Nr.4K (su vėlesniais papildymais) patvirtino 1997 m. etatų sąrašą (97,5 etatų), kuriame koeficientais nustatyti tarnybiniai atlyginimai ir priemokos. Pagal minėtą etatų sąrašą apskaičiuotas metinis darbo užmokesčio fondas 1997 metais turėjo būti 663,39 tūkst.Lt (iš jų: 642,71 tūkst. Lt - pagrindinis atlyginimas, 20,68 tūkst. Lt – priemoka). Pagal Centro 1997 m. išlaidų sąmatą darbo užmokesčiui numatyta skirti 790,6 tūkst.Lt.

Centro direktorius V.Karčiauskas 1997-03-28 įsakymu Nr.54K nurodė papildyti Ūkio skyrių Departamento sistemos aptarnavimo tarnyba ir patvirtino šios tarnybos etatų sąrašą (21 etatai), bei įsakymu Nr.55K įsteigė Teritorinės apskaitos padalinį ir patvirtino jo etatų sąrašą (22 etatai).

Taigi Centro direktorius V.Karčiauskas nesilaikė tuo metu galiojusių Departamento 1996-11-25 įsakymu Nr.136 patvirtintų Centro nuostatų 14.3 p. reikalavimų ir patvirtino etatų sąrašus, 93725 Lt viršydamas 1997 m. sąmatoje patvirtintą darbo užmokesčio fondą.

Centro direktorius V.Karčiauskas nuo 1997-04-01 (1997-03-28 įsakymai Nr.10K-52K) perkėlė iš Departamento į Centrą 43 darbuotojus, nuo 1997-04-07 – dar 1 darbuotoją (1997-04-07 įsakymas Nr.57K) dirbti Centre, paliekant ankstesnį darbo užmokesčių ir ankstesnį priedą. Naujos darbo sutartys su minėtais darbuotojais nebuvo sudarytos.

Pagal Centro direktoriaus V.Karčiausko įsakymus 1997-2000 m. į darbą priimtiems Departamento sistemos aptarnavimo tarnybos ir teritorinių padalinių darbuotojams nuo 1997-04-01 iki 2000-12-31 priskaičiuota 909339,65 Lt ir išmokėta 708354,86 Lt darbo užmokesčio.

Centro direktorius V.Karčiauskas 2000-01-28 su Centre pagrindinėse pareigose dirbančiais 33 darbuotojais sudarė terminuotas darbo sutartis nuo 2000-01-28 iki 2000-03-31. Direktorius V.Karčiauskas 2000-01-28 įsakymais 32 pagrindinėse pareigose dirbantiems darbuotojams nurodė nuo 2000-01-01 (atgaline data) terminuotos darbo sutarties galiojimo laikotarpiu pagrindinėse pareigose dirbti ne visą darbo savaitę (20 darbo valandų per savaitę), už darbą pagrindinėse pareigose mokant proporcingai dirbtam laikui (50 proc.), septyniolikai darbuotojų nurodė nevykdyti darbuotojų pareiginės instrukcijos 4.2. ir 4.3. p. reikalavimų. Pasibaigus sutarčių galiojimo laikui buvo sudarytos kitos terminuotos darbo sutartys (iki 2000-06-30; 2000-12-31). Už 2000 m. sausio mėn. pagrindinėse pareigose dirbusiems darbuotojams darbo užmokestis išmokėtas už visą darbo dieną. Nuo 2000 m. vasario 1d. iki liepos 1 d. už darbą pagrindinėse pareigose buvo mokama už 0,5 etato. Nuo 2000 m. liepos mėn. už darbą buvo mokama pagal 2000-07-03 patvirtintą pareigybių sąrašą.

Šios darbo sutartys buvo sudarytos atlikti darbams, kurie numatyti darbuotojų pareiginėse instrukcijose.

Iš viso pagal minėtas terminuotas darbo sutartis Centro darbuotojams per 2000 m. priskaičiuota

448913,96 Lt darbo užmokesčio, kuriam mokėti buvo naudojamos valstybės biudžeto lėšos, skirtos Departamento programai (1.1.) vykdyti ir apskaitytos Centro pavedimų lėšų sąskaitoje.

Be to, Centro direktorius V.Karčiauskas įvairiems darbams atlikti, kurie numatyti darbuotojų pareiginėse instrukcijose, 2000 m. sudarė 76 darbo sutartis (149293,32 Lt), iš jų 34 sutartis (77279,25 Lt arba 52 proc.) - su Centro etatiniais darbuotojais.

Centro direktorius V.Karčiauskas, pažeisdamas Darbo sutarties įstatymo 3 str. ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1995-01-09 nutarimu Nr.21 patvirtintą Ne visos darbo dienos arba savaitės darbo laiko nustatymo tvarką, sudarė su Centro darbuotojais darbo sutartis, nenurodydamas pareigų, nustatė darbo dieną trumpesnę, negu pusė dienos, o savaitę – trumpesnę, negu 3 darbo dienos per savaitę.

Centro darbuotojams darbo apmokėjimo sąlygos darbo sutartyse nustatytos nesivadovaujant Lietuvos Respublikos darbo apmokėjimo įstatymu ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1993-07-08 nutarimu Nr.511. Pvz, su inžinieriumi–fotogrametrininku E.Činčiu, dirbančiu Centre pagal 1994-04-11 darbo sutartį Nr.18, 1999-2000 m. buvo sudarytos 6 darbo sutartys pažeidžiant Lietuvos Respublikos įstatymus ir Vyriausybės nutarimus. Būtent: sutartyse nenurodyta darbo vieta, pareigos, nenustatytas darbo sutarties terminas (Darbo sutarties įstatymo 3, 8, 10 str.), nustatytas individualus darbo grafikas (LR Vyriausybės 1995-01-09 nutarimo Nr.21 p.), darbo užmokestis nustatytas nesivadovaujant LR Vyriausybės 1993-07-08 nutarimu Nr.511.

Pažeidžiant Lietuvos Respublikos darbo sutarties įstatymo (1991-11-28 Nr.I-2048) 17 str. ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1996-07-30 nutarimu Nr.912 patvirtintų Darbo sutarčių registravimo taisyklių 4 ir 7 p. reikalavimus, darbo sutarčių žurnale įregistruotos ne visos darbo sutartys, žurnale darbo sutartys registruojamos ne iš eilės.

Pagal pareiginę instrukciją, patvirtintą 1995-07-13 direktoriaus V.Karčiausko, raštinės vedėja tvarko kadru dokumentus ir darbo laiko apskaitos tabelį. Tikrinamuoju laikotarpiu raštinės vedėja dirbo V.Sadauskaitė.

Centras 2000 metais sudarė 143 autorines sutartis 579003 Lt sumai, iš kurių 65 sutartis - su Centro etatiniais darbuotojais (280108 Lt sumai, t.y. 48 proc.). Pagal autorines sutartis ir atliktų darbų aktus Centras išmokėjo 469698,23 Lt.

Centras 2000 metais iš autorinio atlyginimo išskaičiavo 70736,42 Lt pajamų mokesčio, tačiau pervadė į valstybės biudžetą tik 54706,35 Lt, t.y. nepervadė (įskaitant 1345,66 Lt 1999 m. permoką) pajamų mokesčio 14684,41 Lt, tačiau didžiojoje knygoje stulpelyje 173a (autorinės sutartys) nurodytas likutis 9167,66 Lt.

Centro direktorius V.Karčiauskas nepatvirtino sąrašo asmenų, turinčių teisę įstaigos vardu pasirašyti autorines sutartis. Kai kurias sutartis pasirašė neįgalioti skyrių viršininkai B.Dakanis, J.Bardauskas, vyresnieji archeologai P.Tebelškis, A.Strazdas, J.Balčiūnas ir kt.

Pažeidžiant Autorių teisių ir gretutinių teisių įstatymo (1999-05-18 Nr.VIII-1185) 36 str. reikalavimus, Centre sudaromos autorinės sutartys, kuriose nenurodytas konkretus kūrinio pavadinimas, kūrinio panaudojimo būdai.

Pagal autorines sutartis atliekami darbai, kuriuos privalu atlikti Centro darbuotojams pagal

pareigines instrukcijas (pvz. 2000-12-24 autorinė sutartis 106-ST su Centro direktoriaus pavaduotoju E.Ivaškevičium).

Pastatų skyriaus viršininkas E.Zilinskas, gaudamas darbo užmokestį iš Centro darbo užmokesčio fondo, pagal 2000-01-28 darbo sutartį Nr.33 ir tris autorines sutartis turėjo rengti apskaitos dokumentus (dosje), vykdyti programose numatytus darbus. Pagal pareiginės instrukcijos 4 p. skyriaus viršininkas vykdo ir organizuoja kultūros vertybių dosje formavimą ir programose numatytus darbus.

Centro sudarytų autorinių sutarčių (Nr.3-SP, SP-6, SP-7, SP-8) tikslingumą bei G.Žalėno atliktų darbų kokybę įvertino Lietuvos nacionalinio muziejaus specialistai, kurie nurodė, kad darbas “Dailės kūrinių ir kilnojamųjų kultūros paveldo vertybių aprašymo sistema” neatitinka tokio pobūdžio sistemos keliamų reikalavimų, darbų atlikimo kokybė kelia didelių abejonų.

LR Valstybinės paminkloaugos komisijos išvadose teigiama, kad norminių aktų (taisyklių, vertinimo kriterijų ir klasifikatorių) patikslinimas, papildymas ir tobulinimas nėra autorinis darbas, o yra tiesioginė Centro funkcija. Todėl autorinės sutartys SP-3 (2000-05-29), SP-6 (2000-05-29) ir SP-8 (2000-05-29) neturėjo būti sudaromos su Centro specialistu G.Žalėnu. Darbas, atliktas pagal autorinę sutartį SP-7 (2000-05-29), negali būti laikomas savarankišku autoriniu darbu.

Autorių teisių ir gretutinių teisių įstatymo 5 str. nurodyta, kad autorių teisių objektais nelaikomi teisės aktai, oficialūs administracinio, teisinio ar norminio pobūdžio dokumentai (teritorijų planavimo, nuostatai ir kt.).

Tikrinimo metu nustatytas neefektyvus lėšų naudojimas bei pareigų dubliavimas. Specialios paskirties akcinė bendrovė “Autoūkis”, atstovaujamas direktoriaus R.Repšio, ir Centras, atstovaujamas direktoriaus V.Karčiausko, 2000-06-22 sudarė degalų saugojimo sutartį, pagal kurią “Autoūkis” leido laikyti Centrai nuosavybės teise priklausančius degalus “Autoūkių” degalinės rezervuaruose. Centras už vieno litro saugojimą, atvežimą ir užpylimą į Centro automobilių moka “Autoūkiui” po 7 centus. Taip pat jis moka 1 Lt administracines išlaidas bei 18 proc. PVM.

Specialios paskirties AB “Autoūkis”, atstovaujamas direktoriaus R.Repšio, ir Centras, atstovaujamas direktoriaus V.Karčiausko, 1997-12-15 sudarė sutartį dėl vairuotojų paslaugų. Pagal minėtą sutartį bendrovė leido naudotis vairuotojų K.Ručinsko ir R.Gečo paslaugomis. Pagal pateiktas sąskaitas-faktūras Centras už vairuotojų paslaugas 2000 m. turėjo sumokėti 45521,66 Lt.

K.Ručinskas pagal 1995-12-08 darbo sutartį dirba Centre vairuotoju-tiekėju 8 val. darbo dieną ir gauna 441 Lt darbo užmokestį iš valstybės biudžeto lėšų.

Tikrinimo metu (2001-01-16) Centro kasoje pas materialiai atsakingą asmenį - R.Guobienę - nustatytas grynujų pinigų 1182,58 Lt perteklius. Į grynujų pinigų likutį kasos knygoje neįtrauktas pagal išmokėjimo žiniaraštį Nr.12 neišmokėtas ir nedeponuotas darbo užmokestis, kurį kasininkė-buhalterė R.Guobienė 2000-12-28 kasos išlaidų orderiu Nr.688 nurašė į išlaidas.

Kasininkė – buhalterė R.Guobienė, pažeisdama Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2000-02-17 nutarimu Nr.179 patvirtintų Kasos darbo organizavimo ir kasos operacijų atlikimo taisyklių 8 p., mokėjimo žiniaraštyje prie negavusių pinigų asmenų pavardžių neįrašė žodžio “Deponuota”.

mokėjimo žiniaraščio pabaigoje neįrašė faktiškai išmokėtos sumos taip pat neišmokėtos sumos, kuri turėjo būti deponuota.

Centro kasos operacijos vykdomos nesilaikant Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2000-02-17 nutarimu Nr.179 patvirtintų Kasos darbo organizavimo ir kasos operacijų atlikimo taisyklių 14 ir 11 p. reikalavimų: prie kasos pajamų ir išlaidų orderių pridėti pajamų dokumentai nepažymėti spaudu "Gauta", išlaidų - "Išmokėta"; nenurodyta kasos pajamų arba kasos išlaidų orderio numeris bei data; kasos išlaidų orderiuose netiksliai nurodomi dokumentai, kurių pagrindu iš kasos mokami pinigai.

Centro Valstybinio socialinio draudimo ir sveikatos draudimo fondų lėšų finansinėje apyskaitoje (forma Nr.4) draudėjo įsiskolinimas 2001-01-01 nurodytas 23,28 tūkst.Lt arba 1,38 tūkst.Lt didesnis, nei metinėje finansinėje atskaitomybėje (forma Nr.1).

Centras, pažeisdamas Lietuvos Respublikos fizinių asmenų pajamų mokesčio laikinojo įstatymo (1990-10-05 Nr.I-641) 10 str., 2001-01-01 į valstybės biudžetą buvo nesumokėjęs 44657,34 Lt iš darbuotojų darbo užmokesčio ir autorinių atlyginimų išskaityto fizinių asmenų pajamų mokesčio.

Centras, pažeisdamas Lietuvos Respublikos mokėjimų eilės tvarkos įstatymo (1999-12-02 Nr.VIII-1463) 3 str. nustatytą mokėjimų eilės tvarką, nepervedė socialinio draudimo įmokų, fizinių asmenų pajamų mokesčio į valstybės biudžetą, o apmokėjo avansu už ilgalaikį turtą, nuomą, leidybos išlaidas.

Centras nesivadovavo Lietuvos Respublikos finansų ministerijos 1997-12-29 rašto Nr.03-09/5493 nurodymais, t.y. 1999 m. priimto ilgalaikio turto (607726 Lt) neapskaitė užbalansinėje sąskaitoje. Kultūros vertybių apsaugos departamento perduotas ilgalaikis turtas nepažymėtas inventoriniais numeriais.

Vyriausioji buhalterė T.Kriučichina nesivadovavo Buhalterinės apskaitos pagrindų įstatymo (1992-06-18 Nr.I-2654) 2 ir 9 str. ir Lietuvos Respublikos finansų ministerijos 1999-12-28 rašto Nr.03-09-21683 "Dėl 1999 m. valstybės biudžeto išlaidų sąmatų įvykdymo metinės ir 2000 m. ketvirtinės atskaitomybės sudarymo tvarkos ir pateikimo terminų" 1.5 p. reikalavimais, t.y.: nefiksavo ūkinių operacijų analitinės apskaitos registruose, nevedė kreditorių ir debitorių apskaitos, nekaupė duomenų nuo metų pradžios apie faktines ir kasines išlaidas.

Pažeidžiant Įmonių įstatymo (1990-05-08 Nr.I-196) 7 str., Centro personalinių įmonių "Paveldas" ir "Naujieji skliautai" turtas atskirtas nuo steigėjo turto, t.y. PĮ "Paveldas" ir PĮ "Naujieji skliautai" turtas bei jų ūkinės operacijos į Kultūros paveldo centro apskaitą bei finansinę atskaitomybę neįtrauktas.

Centre, nesilaikant Lietuvos Respublikos buhalterinės apskaitos pagrindų įstatymo 14 str., 2000 m. neatlikta materialinių atsargų inventorizacija. Vyriausioji buhalterė T.Kriučichina, nesilaikydama minėto įstatymo 4 str., įsigytas materialines atsargas neatvaizdavo apskaitoje dvejybiniu įrašu, ne visos ūkinės operacijos pagrįstos apskaitos dokumentais.

Vyriausioji buhalterė T.Kriučichina, nesilaikydama Lietuvos Respublikos buhalterinės apskaitos pagrindų įstatymo 4 ir 10 str. reikalavimų, 2000 m. už įsigytą turtą ir paslaugas sumokėjo 23488,95 Lt pagal juridinės galios neturinčius dokumentus.

Centre nėra vidinės buhalterinės apskaitos dokumentų tvarkymo sistemos. Buhalteriniai dokumentai pagal bylų nomenklatūrą nesusegti nuo 1996 m.. Darbo sutartys (originalai) susegtos kartu su darbų priėmimo aktais, t.y. dokumentai segami į vieną segtuvą, kurių saugojimo laikas skirtingas (darbo sutarčių –75 m., darbų priėmimo aktų –10 m.).

Centre 2000 m. nebuvo vedama analitinė materialinių vertybių apskaita, nebuvo pildomos darbuotojų darbo užmokesčio apskaitos kortelės, darbuotojų asmens bylos. Atsargos neištrauktos į apskaitą kiekiu ir sumine išraiška pagal pavadinimus.

Taigi Centro apskaita ir atskaitomybė už 2000 m. sudaryta nesivadovaujant galiojančiais teisės aktais ir neparodo teisingo valstybės biudžeto lėšų panaudojimo.

Pagal Lietuvos Respublikos buhalterinės apskaitos pagrindų įstatymo 8 ir 15 str. bei Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1992-03-31 nutarimu Nr.205 patvirtintų Biudžetinių įstaigų vyriausių finansininkų (buhalterių) nuostatų 19 p. Centro vyriausioji buhalterė T.Kriučichina ir direktorius V.Karčiauskas atsakingi už pateiktą neteisingą 2000 m. finansinę atskaitomybę, neteisingai tvarkomą buhalterinę apskaitą.

Centro direktorius V.Karčiauskas nepakankamai dėmesio skiria vidaus kontrolės sistemai – ji neefektyvi. Pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1992-03-31 nutarimu Nr.205 patvirtintų Biudžetinių įstaigų vyriausių finansininkų (buhalterių) nuostatų 7 p. vyriausiasis finansininkas (buhalteris) negali vienu metu eiti pareigų, susijusių su finansine veikla, savo ir kitoje įstaigoje. Pažeidžiant šią nuostatą, Centro vyriausioji buhalterė T.Kriučichina, gaudama darbo užmokestį iš valstybės biudžeto, nuo 1997-06-02 dirbo buhalterė Centro personalinėse įmonėse “Paveldas” ir “Naujieji skliautai” po 2-4 val. per dieną ir gavo darbo užmokestį.

Pažeidžiant Lietuvos Respublikos fizinių asmenų pajamų mokesčio laikinojo įstatymo 8 str., T.Kriučichinos darbo sutartyse nenurodyta jos pagrindinė darbovietė.

Nesilaikant Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1992-03-31 nutarimu Nr.205 patvirtintų Biudžetinių įstaigų vyriausių finansininkų (buhalterių) nuostatų 13 p., vyriausioji buhalterė T.Kriučichina nevizavo įsakymų dėl darbuotojų tarnybinių atlyginimų ir darbo užmokesčio priedų nustatymo, darbų bei paslaugų atlikimo sutarčių.

Nesilaikant Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1996-07-30 nutarimu Nr.912 patvirtintų Darbo sutarčių registravimo taisyklių 4, 6, 7 p. reikalavimų, registracijos žurnale registruojamos ne visos terminuotos darbo sutartys, neįrašyti darbo sutarčių numeriai, darbo sutartys įrašomos į registracijos žurnalą ne iš eilės, t.y. ne pagal darbo sutarčių sudarymo datas.

Centro direktorius V.Karčiauskas nesilaikė Lietuvos Respublikos buhalterinės apskaitos pagrindų įstatymo 11 str. reikalavimų, t.y. nepatvirtino asmenų, turinčių teisę pasirašyti apskaitos dokumentus, sąrašo ir jų parašų pavyzdžių.

Centro direktorius V.Karčiauskas nesivadovavo Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1998-11-17 nutarimo Nr.1341 4 p. - nepatvirtino savo įstaigos tarnybinių lengvųjų automobilių naudojimo taisyklių ir nepaskyrė darbuotojo tarnybinių lengvųjų automobilių naudojimui kontroliuoti.

Centras nesivadovavo Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1998-09-24 nutarimo Nr.1150 2 p., t.y. neturėjo žurnalo valstybinių kontrolės institucijų pareigūnų atliekamiems tikrinimams

registruoti. Tikrinimo metu Centras žurnalą įsigijo.

Centro darbuotojų teisės ir pareigos bei atsakomybės reglamentavimas nustatytas pareiginėse instrukcijose, tačiau kai kurių darbuotojų (spaudos tarnybos vadovės, buhalterės-kasininkės, vyriausiosios buhalterės) pareiginės instrukcijos nepatvirtintos.

Centro direktoriaus pareiginė instrukcija patvirtinta Departamento direktorės 2000-05-29 įsakymu Nr.152-P, tačiau nėra direktoriaus V.Karčiausko parašo, kad jis su ja supažindintas.

Centro programoje, patvirtintoje 2000-03-16 Departamento direktorės D.Varnaitės įsakymu Nr.56, nurodyta, kad paminklosauginės literatūros leidybą organizuoja leidykla "Savastis", kurioje atliekami šie darbai: tekstų rinkimas, redagavimas, korektūros, iliustracijų rengimas spaudai, meninio dizaino ir kompiuterinio maketo rengimas ir spausdinimas. Faktiškai leidybos darbus atlieka Centro įsteigta personalinė įmonė "Paveldas". PĮ "Paveldas" 2000 m. dirbo 5 darbuotojai, iš jų 4 (J.Bardauskas, Z.Ditauskienė, T.Kriučichina, V.Antanaitienė) - Kultūros paveldo centro darbuotojai. PĮ "Paveldas" direktorius J.Bardauskas, paskirtas į šias pareigas 1994-02-25 Lietuvos kultūros paveldo mokslinio centro direktoriaus V.Karčiausko įsakymu Nr.9, nuo 1991-06-28 dirba Centro Informacijos skyriaus viršininko, leidyklos "Savastis" vadovo pareigose. PĮ "Paveldas" leidybos vadovė Z.Ditauskienė dirba Centro Informacijos skyriaus Kompiuterizuotos informacinės sistemos (KIS) administratorės – operatorės pareigose. PĮ "Paveldas" vadybininkė komercijai V.Antanaitienė dirba Centro Informacijos skyriaus bibliotekos vedėjos pareigose.

Centras nesiėmė aktyvių veiksmų, kad būtų realizuota 8956 vnt. išleistos paminklosauginės literatūros, iš jų 5228 vnt., išleistų 1994-1996 metais.

Centro direktorius V.Karčiauskas, pažeisdamas Viešųjų ir privačių interesų derinimo valstybinėje tarnyboje įstatymo (2000-02-17 Nr.VIII-1562) 3 str., 2000-09-08 įsakymu Nr.117 K pavedė parodų organizatorei A.Karčiauskienei – sutuoktinei - PĮ "Naujieji skliautai" direktorės J.Stankevičienės (J.Veršelytės) atostogų vaiko priežiūrai laikotarpiu laikinai eiti PĮ "Naujieji skliautai" direktorės pareigas, mokant nustatytą galerijos direktorės atlyginimą. Centro direktorius V.Karčiauskas su PĮ "Naujieji skliautai" direktore A.Karčiauskiene darbo sutarties nesudarė.

Pažeidžiant Darbo apmokėjimo įstatymo (1991-01-09 Nr.I-924) 11 str. ir PĮ "Naujieji skliautai" Vidaus darbo tvarkos taisyklių 5 p., darbuotojams 2001-04-01 buvo neišmokėtas darbo užmokestis už 5 mėn. (2000 11 –2001 03). Lietuvos Respublikos įmonių įstatymo (1990-05-08 Nr. I-196) 7 str. nurodyta, kad už įmonės prievolės atsako savininkas (įmonininkas) - šiuo atveju Kultūros paveldo centras - visu savo turtu.

Centras, atstovaujamas direktoriaus V.Karčiausko, su Viešąja įstaiga Kultūros paveldo institutas (toliau – Institutas), atstovaujama administracijos vadovo L.Tamulio, 1999-04-07 sudarė 2 sutartis dėl A.Miškinio monografijos "Užnemunės miestai ir miesteliai" spaudos darbų organizavimo ir periodinio leidinio "Muziejai ir paminklai" rengimo spaudai ir leidybos organizavimo. Pagal šias sutartis Centras įsipareigojo organizuoti leidinių spausdinimo darbus, o Institutas – apmokėti leidinių spausdinimo išlaidas.

Centras 1999 m. pervedė P.Kalibato IĮ "Petro ofsetas" ir UAB "Etnomedijos spauda" 55378,60 Lt. už šių leidinių spausdinimo darbus.

Centro direktorius V.Karčiauskas, Instituto administracijos vadovas L.Tamulis ir PĮ “Paveldas” direktorius J.Bardauskas 1999 12 01 sudarė trišalį susitarimą, pagal kurį Centras sutiko, kad Institutas savo išskolinimą Centrai (55378,60 Lt) pervestų PĮ “Paveldas”, o šis įsipareigojo už gautas lėšas parengti spaudai leidinį “Kultūros paminklai”/6 (1999-09-01 sutartis Nr.99-02/P) bei vykdyti J.Bučo monografijos “Kuršių Nerijos nacionalinis parkas – kultūros paveldas” rengimo spaudai darbus (1999-12-03 papildomas susitarimas Nr.97-11/P-02). Pagal šį susitarimą Institutas 2001 03 05 mokėjimo pavedimu Nr.16 pervedė PĮ “Paveldas” 55378,60 Lt.

Centras 1999-09-01 sutartimi Nr.1999-02/P pavedė PĮ “Paveldas” parengti spaudai ir išleisti leidinį “Kultūros paminklai/6” ir 2000-09-21 mokėjimo pavedimu Nr.387 pervedė 35000 Lt minėto leidinio leidybos išlaidoms padengti.

Taigi Centras ir Institutas pervedė PĮ “Paveldas” po 35000 Lt, iš viso 70000 Lt, už to paties leidinio - “Kultūros paminklai”/6 - leidybą.

Centras (direktorius V.Karčiauskas) 1997-04-10 sutartimi Nr.97-11/P, 1999-12-03 papildomu susitarimu Nr.97-11/P-02 bei 2000-10-16 sutartimi Nr.2000-06/P pavedė PĮ “Paveldas” (direktorius J.Bardauskas) parengti spaudai Centro 1997m. Paminklosauginės literatūros leidybos bei paveldo vertybių propagavimo programoje įrašytą J.Bučo monografiją “Kuršių Nerijos nacionalinis parkas”. Centras už leidinio J.Bučo monografiją “Kuršių Nerijos nacionalinis parkas – kultūros paveldas” rengimo spaudai darbus 1999-2000 metais pervedė PĮ “Paveldas” 76000 Lt (pagal papildomą susitarimą Nr.97-11/P-02-20400 Lt, pagal sutartį Nr.2000-06/P- 55600 Lt), t.y. tiek, kiek numatyta sutartyse.

Kauno technologijos universitetas (toliau – Universitetas), atstovaujamas prorektoriaus P.Baršausko, ir PĮ “Paveldas”, atstovaujamas direktoriaus J.Bardausko, 2000-02-25 sudarė paminklosauginės literatūros sutartį Nr.97-11/P-03, pagal kurią PĮ “Paveldas” įsipareigojo išleisti J.Bučo monografijos “Kuršių Nerijos nacionalinis parkas – kultūros paveldas” leidinį 2000 egz. tiražu ir pateikti Universitetui leidinių už 15000 Lt. Sutartyje numatyta suma (15000 Lt) Universitetas 2000-02-29 mokėjimo pavedimu Nr.1385 pervedė į PĮ “Paveldas” sąskaitą, tačiau PĮ “Paveldas” nevykdė minėtos sutarties 2.2. ir 3 p. reikalavimų, iki 2001-02-25 neišleido leidinio ir negrąžino pervestų lėšų.

Taigi Centras, Institutas ir Universitetas 1999-2000 metais pervedė į PĮ “Paveldas” sąskaitą 111378,60 Lt leidinio “Kuršių Nerijos nacionalinis parkas - kultūros paveldas” leidybai.

Be to, iš Lietuvos Nacionalinės UNESCO komisijos projektui “Kuršių Nerijos nacionalinis parkas – kultūros paveldas” gauta 65808 Lt. Paveldosauginės literatūros leidybos ir propagavimo programoje 2000 m. bei šio leidinio sąmatoje nurodoma 111000 Lt suma, reikalinga rengimui spaudai, medžiagoms, spaudos darbams, honorarui.

Lietuvos nacionalinė UNESCO komisija, atstovaujama generalinės sekretorės L.Jekentaitės – Kuzmickienės ir projekto “Kuršių Nerijos nacionalinis parkas - kultūros paveldas” vadovas, PĮ “Paveldas” direktorius J.Bardauskas, 2000-11-14 sudarė sutartį dėl projekto “Kuršių Nerijos nacionalinis parkas - kultūros paveldas” finansų naudojimo. Sutartyje numatyta suma (65808 Lt) Komisija 2000-11-17 mokėjimo pavedimu Nr.20”p” pervedė į PĮ “Paveldas” sąskaitą. Sutartyje nenurodyta, kad projektas - tai knygos šiuo pavadinimu išleidimas, tačiau nurodyta, kad išleistoje knygoje turi būti panaudotas UNESCO logo ir parašyta, kad knyga išleista su UNESCO parama. Paveldosauginės literatūros leidybos ir propagavimo 2000 m programoje

nurodyta, kad gavus UNESCO finansavimą (55400 Lt) leidinys "Kuršių Nerijos nacionalinis parkas – kultūros paveldas" bus išleistas 2000 m.

Įstaigos organizacinė struktūra, darbo metodai neefektyvūs.

Centre 2000-01-01 dirbo 116 darbuotojų, 2001-01-01 – 114 darbuotojų, iš jų pagrindinę įstaigos funkciją (kultūros vertybių apskaitą) vykdo apie 42 proc. visų dirbančiųjų.

Centro Memorialinių vietų skyriuje ir Techninių tyrimų laboratorijoje dirba tik po 4 darbuotojus. Didžiausias darbuotojų skaičius yra Ūkio skyriuje - 28 darbuotojai, t.y. 25 proc. visų dirbančiųjų (iš kurių 17 darbuotojų - KVAD sistemos aptarnavimo tarnyba); Architektūros muziejuje - 11 darbuotojų, t.y. 10 proc. visų dirbančiųjų.

Pažeidžiant Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2000-02-27 nutarimą Nr.127, Centre neįsteigta vidaus auditoriaus pareigybė.

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės įstatymo 35 str., Įstaigų kontrolės skyriaus viršininkas A.Mačiekus

NUSPRENDĖ

1. Informuoti Valstybinės paminkloaugos komisijos pirmininkę G.Drėmaite, Lietuvos Respublikos kultūros ministrą G.Kėvišą ir Kultūros ministerijos Kultūros vertybių apsaugos departamento direktorę D.Varnaitę apie tikrinimo metu nustatytus pažeidimus.

2. Siūlyti Lietuvos Respublikos kultūros ministrui G.Kėvišui ir Departamento direktorei D.Varnaitei spręsti klausimą dėl Kultūros paveldo centro statuso.

3. Įpareigoti Departamento direktorę D.Varnaitę:

3.1. įstatymų nustatyta tvarka skirti tarnybinę nuobaudą Kultūros paveldo centro direktoriui V.Karčiauskui už pažeidimus naudojant valstybės biudžeto lėšas, netinkamą buhalterinės apskaitos organizavimą;

3.2. įsteigti Kultūros paveldo centro vidaus auditoriaus pareigybę;

3.3. patikslinti Kultūros paveldo centro nuostatus;

Apie sprendimo vykdymą per vieną mėnesį nuo sprendimo gavimo dienos informuoti Valstybės kontrolę.

4. Įpareigoti Kultūros paveldo centro direktorių V.Karčiauską:

4.1. įstatymų nustatyta tvarka skirti tarnybinę nuobaudą vyriausiajai buhalterei T.Kriučichinai už neteisingai tvarkomą buhalterinę apskaitą, klaidingą duomenų pateikimą, teisės aktų pažeidimus bei už dalyvavimą su valstybės tarnyba nesuderinamoje veikloje;

4.2. įstatymų nustatyta tvarka skirti tarnybinę nuobaudą raštinės vedėjai V.Sadauskaitei už netinkamą pareiginės instrukcijos vykdymą;

4.3. įstatymų nustatyta tvarka skirti tarnybinę nuobaudą kasininkei – buhalterei R.Guobienei už kasos operacijų dokumentų aplaidų tvarkymą;

4.4. gražinti į valstybės biudžetą 1182,58 Lt kaip nepanaudotus 2000 m. asignavimų likučius;

4.5. įstatymų nustatyta tvarka išsireikalauti iš PĮ “Paveldas” ir gražinti į valstybės biudžetą 55378,60 Lt;

4.6. įtraukti PĮ “Paveldas” ir PĮ “Naujieji skliautai” turtą bei ūkines operacijas į Kultūros paveldo centro buhalterinę apskaitą ir finansinę atskaitomybę;

4.7. užtikrinti Lietuvos Respublikos įstatymų ir kitų teisės aktų laikymąsi bei taupų ir efektyvų valstybės biudžeto lėšų naudojimą, teisingą buhalterinę apskaitą ir atskaitomybę.

5. Pasiūlyti Kultūros paveldo centro direktoriui V.Karčiauskui:

5.1. valstybės tarnybos įstatymo nustatyta tvarka skirti tarnybines nuobaudas J.Bardauskui, Z.Ditauskienei ir V.Antanaitienei už dalyvavimą su valstybės tarnyba nesuderinamoje veikloje;

5.2. patvirtinti tarnybinių lengvųjų automobilių naudojimo taisykles ir paskirti darbuotoją tarnybinių lengvųjų automobilių naudojimui kontroliuoti;

5.3. patvirtinti Kultūros paveldo centro užsakymu išleistų leidinių paskirstymo ir lėšų, gautų už realizuotą produkciją, panaudojimo tvarką.

Apie sprendimo vykdymą per vieną mėnesį nuo sprendimo gavimo dienos informuoti Valstybės kontrolę.

6. Informuoti mokesčių administratorių apie Kultūros paveldo centro nesumokėtą fizinių asmenų pajamų mokesčių ir įpareigoti jį Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatymo nustatyta tvarka išieškoti šį mokesčių bei informuoti apie tai Valstybės kontrolę.

Sprendimas per 10 dienų nuo jo gavimo dienos gali būti apskūstas Valstybės kontrolieriui arba jo pavaduotojams.

Sprendimas siunčiamas: Valstybinei paminklosaugos komisijai, Lietuvos Respublikos kultūros ministerijai, Kultūros ministerijos Kultūros vertybių apsaugos departamentui, Kultūros paveldo centrai, Vilniaus apskrities valstybinei mokesčių inspekcijai.

Įstaigų kontrolės skyriaus viršininkas

Albertas Mačiekus
